

MISIR DEVLET BAŞKANI ENVER SEDAT'IN YARGILANMASI

Prof. Dr. Türkkiye ATAÖV (*)

Mısır Arap Cumhuriyeti Devlet Başkanı Muhammed Enver El-Sedat Irak başkenti Bağdat'ta kurulan bir mahkemece yargılanmağa başlandı. İlk celsesi 1 ve 2 Ağustos 1978 tarihlerinde yer alan bu yargılamanın ikinci celsesi, savunma avukatının isteği üzerine, 19 Kasım bırakılmıştır.

Bağdat'taki yargılama olayı 5-8 Aralık 1977 tarihlerinde Libya başkenti Tripoli'de yer alan Arap Halkı Kongresinin kararlarına dayanmaktadır (1). Bu tarihlerde Sosyalist Halk Libya Arap Cemâhriyesi başkentinde 17 ülke, 72 siyasal örgüt ve 140 halk kuruluşu bir araya gelerek Mısır Devlet Başkanı Enver Sedat'ın İsrail'i ziyareti olayını değerlendirmiş ve buna ilişkin olarak birtakım kararlar almıştı. Bağdat'taki yargılama (mahkemenin bileşimi ve yeri gibi noktalar da dahil olmak üzere) bu kararlardan doğmaktadır. Konferansın Tripoli'de kurduğu Devamlı Sekretarya'da şu devletlerin ve kuruluşların temsilcileri yer almaktadır: Libya, Irak, Suriye, Ceza-yir, Yemek Demokratik Cumhuriyeti, Filistin Kurtuluş Örgütü, Lübnan Ulusal Hareketi ve Mısır Arap Ulusal Güçleri.

Yargılamanın temel nedeni Başkan Sedat'ın 19-21 Kasım 1977 tarihlerinde işgal altındaki Kudüs'e yapmış olduğu resmi ziyarettir. Ancak, savcıların aşağıda özetleyeceğim iddialarından da anlaşılacağı üzere, Başkan Sedat başka nedenlerden ötürü de itham edilmektedir. Savcılarının ileri sürdüğü suçlar (1) Filistin, (2) Mısır, (3) Genel Arap ve (4) uluslararası olmak üzere, dört ana başlıkta incelenebilir.

Bunlar içinde, herhalde, en önemli itham Sedat'ın ziyaretiyle ilgili olanıdır. Suçlamaların çoğu bu ziyaretten doğuyor. Gerçekten,

(*) Bu makalenin yazarı Başkan Sedat'ın yargılanmasını Bağdat'ta izlemiştir.

(1) Arab People's Conference, *Some Documents of the Arab People's Conference and Its Permanent Secretariat*: December 1977 - June 1978, 63 s.

yalnız Arap yayınları (2) değil, bazı yabancı yayınlar da 19 Kasım ziyaretini "Arap milliyetçilik tarihinin en kara ve en çirkin sayfası" olarak değerlendiriyorlar (3).

Başkan Sedat 9 Kasım 1977'de Mısır Ulusal Meclisinde yaptığı yıllık açış konuşmasında "Knesset'e bile giderek onlarla konuşmağa hazır" olduğunu söylemişti. Sedat'ın açık nutkunun bütünü okunduğunda, konuşmanın sonlarında geçen bu sözler, ilk bakışta, sanki o sırada eklenivermiş, ama herhalde ikincil değeri olan bir düşüncenin ifadesiymiş kanısını uyandırmaktadır. Ancak, dünya kitle haberleşme araçlarının bir kısmının bu konuya hemen verdiği önem ve kısa olduğu kadar masum görünüşlü sözleri izleyen olaylar Başkan Sedat'ın İsrail'i ziyaret önerisinin hem çok ciddi, hem de bir hayli hazırlık aşamalarından geçmiş olduğunu gösteriyordu. O kadar ki, bugünkü tahminler hazırlığın Amerikan Başkanı James Carter'ın Beyaz Saray'a girmesinden çok önce başladığı üstünde duruyor. Ekim 1973 savaşının sınırlı biçimde plânlanması ve Mısır'ın iç politikada Nasır rejiminin sosyalist kazançlarından sıyrılmaya çalışırken Amerika'ya yakınlaşma çabası da, bu genel tasarının parçaları olarak değerlendiriliyor. İlk hazırlıklar, belki de, Amerikan eski Devlet Sekreteri (Dış İşleri Bakanı) Dr. Henry Kissinger zamanında başlamış olabilir. Ancak, ayrıntılar ne olursa olsun, Başkan Sedat'ın Meclis konuşmasının sonuna doğru değinivermiş gibi yaptığı İsrail ziyareti, çok büyük bir olasılıkla, daha önceden Amerikan Hükümetinin aracılığıyla İsrail ileri gelenlerine duyurulmuştu. Sedat'ın bu sözleri sarfetme zamanının geldiğini, herhalde, Başkan Carter, dış işlerine bakan sekreteri Cyrus Vance, İsrail Başbakanı Menahem Begin ve onun Dış İşleri Bakanı Moşe Dayan biliyorlardı.

Başkan Sedat bu ziyaret önerisini açıkladığı sırada, bazı Batılı diplomasi temsilcilikleri bile ofislerini Tel Aviv'den Kudüs'e nakletmeyi reddetmişlerdi. Öte yandan, Başkan Sedat 19 Kasım 1977'de saat 20.00'de işgâl altındaki Kudüs'te Lida Hava Alanına ayak bastığında Mısır ve İsrail birbirlerini tanımıyorlardı; diplomatik ilişkileri yoktu. Ama gene de, Sedat resmi bir ziyarette bulunuyordu. Gittiği yerde törenlerle karşılandı, İsrail bayrağını selâmladı, İsrail Ulusal Marşını selâm durarak dinledi. Hava Alanında İsrail Cumhurbaşkanı Avraim Katzir, Başbakan Golda Mayer ve İsrail devletinin öteki ileri gelenleri tarafından karşılandı. Aynı gün, bir saat sonra,

(2) Arab People's Conference, Act of Accusation Against Anwar el Sedat, 24 s.

(3) Harbhajan Singh, *The Great Betrayal*, New Delhi, Alfa Publications, 1978, s. 2; Secretariat Permanent du C.P.A., *Les Intellectuels français denoncent la politique repressive de Sadate*, Paris, Imprimerie Abeille, 1978, 39 s.

gene işgâl altındaki Kudüs'te Kral Dâvut Otelinde İsrail Başbakanı ile 75 dakikalık bir konuşma yaptı. Bunu 20 Kasım sabahı ikinci konuşma izledi. Ondan sonra, heyetteki ötekilerin de katıldığı daha geniş bir toplantı yapıldı. Aynı gün, öğleden sonra, Sedat Meçhul Asker Anıtına çelenk koydu. Arap kaynakları bu hareketin de Filistin kanı dökmüş olanların anısı önünde saygı duruşunda bulunmak anlamına geldiğini ileri sürmektedirler. Daha sonra Knesset'e giden Sedat "Toprağınız İsrail Fırat'tan Nil'e Kadar" yazılı yaftanın altında 55 dakika tutan konuşmasını yaptı. Bunu Begin 45 dakikalık bir konuşmayla yanıtladı. Daha sonra, aralarında üçüncü gizli konuşma yer aldı. Sedat 21 Kasım'da da Knesset'e giderek, ziyaret ettiği devletin geri kalan önderleriyle buluştu, sonra Savunma Bakanı Isra Wizman'la görüştü ve daha sonra Begin ile ortak bir basın toplantısı yaptı. Bunu Begin ile dördüncü gizli konuşması izledi. Ayrılmadan önce, Cumhurbaşkanı'nı bir kez daha ziyaret etti. İşgâl altındaki Filistin'den 21 Kasım 1977'de ayrıldı.

Birçok Arap kaynakları üstelik bir Müslüman bayramı (Id el Adha el Mübârek) sırasında yer almış olan bu ziyareti Filistin'e terör ve işgâl sonucu yerleşmiş olan İrkçi Siyonizmin tanınması ve onunla savaş durumunun sona erdirilmesi biçiminde anlamakta ve bu yeni durumu Arap ulusunun tarihine ve mücadelesine olduğu kadar Filistinlilerin haklarına da bir ihanet saymaktadır. Arap ulusunu geçmişte bölmüş olan Avrupa emperyalizmi ve sömürü bayrağının öncülüğünü şu sıralarda elinde tutan Amerikan emperyalizmi İrkçi İsrail'i Arap ulusunun ortasına kendi stratejik ve ekonomik çıkarlarının korunmasına yardımcı olmak ve oradaki halkları bölmek için yerleştirmiştir. İsrail bir sömürgecilik ve emperyalizm üssü olarak işe yaradıktan başka, bölgede İrkçiliği da körüklemektedir. Gerici güçleri desteklemekte, ulusalçı ve ilerici güçlere karşı mücadeleyi kolaylaştırmağa yaramaktadır. İşgâl ettiği topraklarda tarihsel kalıntıları yakmak ve yıkmak yoluyla bölgede bir kültür savaşı da yürütmektedir. Sedat'ın ziyareti böyle bir rol yüklenmiş olan devlete yapılmış sayılıyordu. Arap tarihine ve Arap ulusunun geleceğine ihanetin yanbaşında, önceden Mısır'a ait olan topraklar üstünde yabancı egemenliğini teslim etmekle kendine ait olan bir hakkın pazarlığına da oturmuş oluyordu. Bu toprakların korunması için Arap devrimine karşı emperyalizmle ittifak yapmış olan Siyonizm karşısında kan döken Mısır halkı ya da Arap ulusudur. Ona ait olan hakkı hiçbir Arap önderi düşmana devredemez. Üstelik, Filistin'de Siyonist varlığın tanınması bütün Filistinlilerin doğal haklarının yadsınması anlamına gelir. Özetle, ziyarete ilişkin olarak yapılan ithamlar temelde bunlardır.

Başbakan Begin, Sedat'ın Kudüs'ü ziyaret önerisini kabul ettiğini söylerken İsrail'in 1967'den önceki sınırlarına çekilmeyeceğini ve bir Filistin devleti kurulması düşüncesine de katılmadığını eklemeyi unutmamıştı. Başkan Sedat bu açıklamadan sonra da ziyaretinden vazgeçmedi. "Barış girişimi" adını verdiği bu hareketinde Filistin Kurtuluş Örgütünün de desteğine sahip olduğunu söylüyor, ancak İsrail, FKÖ lideri Yassar Arafat'ı kabule hazır olmadıkları takdirde, Filistin asıllı bir Amerikan yurttaşının Filistinlileri temsil edebileceğini belirtiyordu (!).

Sedat Arap-İsrail anlaşmazlığının yüzde 70'inin psikolojik olduğunu, ancak geri kalan yüzde 30'unun esasa ilişkin bulunduğunu söylüyordu. Bu ziyaretiyle anlaşmazlığın psikolojik yanını çözümleneceğini belirtmiş oluyor, geri kalanının çözümünün de kolaylaşacağı kanısını uyandırmak istiyordu. Her sorunun, kuşkusuz, bir "psikolojik" yönü de vardır. Fakat bunun Filistin gibi çok-yönlü bir sorunda yüzde 70 gibi yüksek bir oranı oluşturduğu söylenemeyeceği gibi, psikolojik yönü Arapların Sedat'inkine benzer bir girişimle çözmesi gerekliliği de yoktur.

Sedat'ın Kudüs ziyaretinden sonra Begin de Mısır'da İsmailiye'ye gitti. Bunu başka zirveler ve daha aşağı düzeyde karşılıklı temaslar izledi. Ancak, sorunun yüzde 70'inin ortadan kalktığına ve kalkabileceğine dair bir gösterge yok. Sedat bu girişimlerini Hintli önderlerden Mahatma Gandhi'nin barışçı tavrına benzetmeyi de ihmal etmedi. Ne var ki, Gandhi'nin saldırgan ve işgâlcilerle onun koşullarını kabul ederek barış dileğinde bulunduğu vâki değildir. Daha ilginç, Gandhi'nin Filistin konusundaki görüşleri tereddüde yer vermeyecek kadar açıktır. Balfour Bildirisinden iki yıl sonra, Hind Ulusal Kongresinin 1919'da Amritsar'daki toplantısında Filistin'in Yahudilere verilemeyeceğini söylemiş, başka vesilelerle de İngiltere'nin İngilizlere, Fransa'nın Fransızlara ait olması gibi, Filistin'in de Filistinlilere ait olduğunu belirtmişti. Sedat'ın "Gandi benzetmesi" Hintli önderin Filistin konusundaki açık yargıları ve ilkelerden ödün vermeyen tutumu karşısında uygun düşmüyor.

Arap halkı Filistin'de Müslümanların, Yahudilerin ve Hıristiyanların eşit haklardan yararlanabilecekleri lâik ve demokratik bir Filistin devletinden yanadır. Oysa, İsrail ırkçı bir Siyonist devlet olarak Arap denizinin ortasında kurulmuş ve gittikçe yayılmaktadır. Kurulduğundan bu yana topraklarını peşpeşe saldırılarla dört kat büyütüştür.

Bu durumda, Sedat İsrail'e Siyonistlerle ayrı bir barış anlaşması yapmak amacıyla gitmediğini, ortak bir Arap-İsrail barışı için gerek-

li havayı hazırlamak istediğini, Filistin konusunda doyurucu bir çözümün önemli olduğunu, bunun da bağımsız bir Filistin devleti kurmak anlamına geldiğini ve İsrail'in 1967'de işgâl ettiği topraklardan çekilmesi konusunda hiçbir ödün vermeyeceğini vurgulama gereksinmesini duydu.

Bu nedenledir ki, 20 Kasım 1977'de Knesset'te yaptığı konuşmada (1) 1967'de alınmış olan Arap topraklarındaki İsrail işgâlinin sona erdirilmesini, (2) Filistinlilerin (kendi geleceklerini saptayarak kendi devletlerini kurma hakları da dahil olmak üzere) ana haklarına kavuşturulmalarını, (3) bölgedeki her devletin sınırlarından güvenli olarak barış içinde yaşamasını, (4) bölgedeki devletlerin Birleşmiş Milletler Andlaşmasına uygun olarak kuvvete başvurmamalarını ve aralarındaki anlaşmazlıklarını barışçı yollardan çözmelerini, (5) bu topraklardaki savaş durumunun sona erdirilmesini istedi.

Başkan Sedat bu önerileriyle İsrail'e aradığı güvenliği vermek istiyordu. Hiçbir Arap bundan daha fazlasını veremezdi. Yahudilik, Hıristiyanlık ve Müslümanlıktaki ortak peygamberlerin tüm barışçı sözlerine çeşitli atıflarda bulunarak düşmanın, deyim yerindeyse, kalbini yumuşatmayı denedi. Ancak, görüşmelerde Sedat'ın ileri sürdüğü beş ilkenin hiçbirinin kabul edilmiş olduğuna dair bir iz rastlanamıyor. Begin düşünülen Filistin devletinin en can alıcı bölgelerini terketmeyi konuşmaya bile yanaşmıyor, Mısır'a ait topraklardan çıkacağına dair umut bile vermiyordu. İsrail'in Sina Çölünde terkedeceği birkaç noktada tam bir Mısır egemenliği bile kurulmuyacaktı. Sina'daki Siyonist yerleşmeleri olduğu gibi kalacak, hattâ onları koruyacak İsrail kuvvetleri bile oradan çekilmeyeceklerdi. Boşaltılan yerler Birleşmiş Milletler denetimi altına konacak, bazı gözleme noktalarında Amerikalılar da görev yapacaktı. Bütün tampon bölge İsrail tarafında değil, Mısır tarafında olacaktı. İsrail, Sedat'ın Akaba Körfezinde kullanım özgürlüğünü garanti eden önerisine karşın, Şarm el-Şeyh gibi stratejik önemi olan limanı terketmek istemiyordu. Bu konuda ortak denetime razı olabilirdi. İsrail Gaza'dan da çekilmiyordu. Begin'in kabul ettikleri ile Sedat'ın beş önerisi karşılaştırıldığında, İsrail'in hiçbir ödüne yanaşmadığı ortaya çıkar. Sedat'ın bundan sonraki önerileri ile Begin'in karşı önerileri Mısır Devlet Başkanının Kudüs'e gelmekle verdiği ilk büyük ödünden daha da gerilediğini ve daha büyük ödümler vermeğe zorlandığı halde, bu yenilerinin bile kabul edilmediğini göstermektedir.

İsrail işgâl edilmiş bölgelerde kurulmuş olan yeni yerleşmelerin korunmasında ısrar etmektedir. Bu yerleşmeler İsrail'e yeni gelen Yahudi göçmenler için barınaklar olduktan başka, genişlemeci bir

stratejinin modern kaleleridir de. Bunlar yalnız askeri birliklerle korunmakla kalmıyor, ilerde saldırgan yayılmalar için de karakol görevi yapabilecek niteliklere sahip bulunuyorlar. Başkan Sedat bu yerleşmelerin stratejik önemini tabii ki kavramaktadır. Bu yerleşmelerin olduğu topraklarda sınırlı Mısır egemenliği kurulsa bile, aslında, buraları Mısır devletinin içinde bir çeşit "mini-İsrail" gibi görev yapabileceklerdir.

İsrail'in bu yumuşamaz tavrı Başkan Sedat'ı birkaç kez anlaşmazlıkta taraf olan Amerika'ya ve onun başkanına başvurmağa yöneltmiştir. Ancak, 1 Mayıs'a kadar bir sonuç almadığı takdirde başkanlıktan çekileceğini açıklamış olan ve bu tarih gelip geçtiği halde girişiminin meyvalarını hâlâ beklemekte olan Sedat, türlü vesilelerle, Başkan Carter'ın yardımlarını ister ve beklerken, İsrail Başbakanı da Sina Çölünde yeni yerleşmelerin sayısını arttırmış, üstelik bu gelişmeler için Sedat'ın büyük umutlarla gittiği Knesset'ten onay da almıştır.

İsrail Sedat'ın "barış girişimi" karşısında hiç de yumuşamazken, Amerikan basınının "Begin'in ödünler vermekte olduğu"na dair yazıları, biraz da, dünya kamuoyunu bu yanlış yorumda yanıltmak içindir. Bu durumda, Orta Doğu'daki anlaşmazlığın yüzde 70'inin kalkıp kalkmadığı iddiasını bir daha hatırlamakta yarar vardır.

Sedat'ın İsrail'i ziyaret edeceğine dair açıklamayı yapmasından bu yana Mısır Devlet Başkanını itham edenler eleştirilerini yalnızca ziyaretin kendine bağlamıyorlar. Sedat'ın İngilizcesi de yayınlanan otobiyografisinde (4) eski Başkan Nâsır'dan hem iç, hem dış politikada büyük ölçüde ayrılmak istediği anlaşılıyor. Mısır Devlet Başkanı Sovyetler Birliği'ni Orta Doğu anlaşmazlığının dışında tutmağa çabalarken, görüşmelerde "kartların yüzde 99'unu elinde tuttuğu"nu söylediği Amerika'dan dayanak arıyor. O Amerika ki, yıllardanberi bölgede bölücü bir siyaset uygulamış, darbeler ve karşı-devrimlerin plânlayıcısı olmuş, ve (bizzat Sedat'ın 10 Kasım 1977'de Kanada Televizyonundaki konuşmasında söylediği gibi) İsrail'e ekmeğinden Phantom uçaklarına kadar bütün gereksinmelerini vermekten geri kalmamıştır. Amerikan yönetiminin Siyonist baskı gruplarının dışında kalamayacağı da bellidir. O Amerika ki, Sedat'ın yeni yaklaşımından yararlanarak Mısır'ın bir kez daha içine girmiş ve 1973 savaşında Arap kuvvetlerinin hareketini İsrail'e bildirmiş, giderek CIA'nın Mısır askeri varlığı içine sızması sonucu olarak İsrail

(4) Anwar al-Sadat, *In Search of Identity : An Autobiography*, London, Collins, 1978.

kuvvetleri İsmailiye'ye çıkıvermişlerdir. Başkan Sedat da, 2 Şubat 1970'de Abu Zaabai fabrikasını ve Bahr El Bakar Okulunu bombalayan uçakların ve içlerindeki pilotların Amerikalı olduğunu söylemiştir. Öte yandan, Helvan'da 1971'de 1 Mayıs şenlikleri münasebetiyle yaptığı bir konuşmada, Mısır'ın en karanlık günlerinde, 10-11 Haziran 1967 tarihinde, her iki-buçuk dakikada-bir malzeme dolu uçaklarını yollayan, Moskova ile Kahire arasında havadan bir köprü kuran, 23 Kasım 1967'de ilk savunma hatları kuruluncaya, yani beş ay sonrasına kadar bir malzeme anlaşması yapmağa gerek bile görmeyenlerin Sovyetler olduğunu söyleyen de gene bizzat Sedat'tır. 1973 savaşında düşmanın yenilmez olduğu efsanesini yıkan füzeler de Sovyetler Birliği'nden gelmiş olan silâhlardı. Ancak, Başkan Sedat, bugün, düşündüğü Orta Doğu uzlaşısından Sovyetler'i uzak tutmak, fakat Amerika'yı taraflardan biri olarak içinde bulundurmamak istemektedir. O kadar ki, Sedat bu tutumunda Amerika ile başbaşa bile kalmaktadır. Örneğin, Kahire'de toplanacağını ilân ettiği 14 Aralık tarihli zirve toplantısına 13 devlet çağrıldıysa da, on-dördüncü olan ev sahibi Mısır dışında iki devlet geldi: Amerika ve İsrail... Piramitlere yakın olan Mena Otelinde hazırlanmış bulunan on-dört heyetlik toplantı büyük ölçüde boş kaldı.

Bu gelişim Arap dünyasındaki bölünmeyi daha da derinleştirdi. Uluslararası ilişkilerde güttükleri politikalar açısından birlikte değerlendirilebilecek olan Irak, Libya, Cezayir, Suriye, Demokratik Yemen ve Filistin Kurtuluş Örgütünü ortak bir cephede birleştirme çabaları başladı. Ancak, 1 - 6 Aralık 1977'de Tripoli'de yer alan zirve toplantısında Irak temsilcisi Taha Yassin Ramadhan Suriye Devlet Başkanı Hâfız Esad ile görüş ayrılığı içinde olduğunu açıklayarak toplantıyı terketti. Aynı ülkeler Cezayir'de ikinci toplantıya çağrıldıklarında, Irak katılmadı.

Irak Filistin'in bütününün kurtarılmasından yanadır. 1970 Hartum Arap Ulusları Zirvesinde alınan "Tanıma Yok, Görüşme Yok, Uzlaşma Yok" kararına bugün de bağlıdır. Mart 1978'de İsrail Lübnan'da 700 kilometre karelik yeni Arap toprağını işgal ederken, FKÖ'ne destek olmak üzere kuvvet gönderen tek Arap ülkesi Irak'tı. Tripoli'de Irak temsilcisi Ramadhan'ın yaptığı öneriler de şu noktaları kapsamaktadır: (1) Sedat'ın ziyaretinin ihanet olarak değerlendirilmesi, (2) bu ziyaretin sonuçlarının ortadan kaldırılması, (3) Mısır ile bütün siyasal ve diplomatik ilişkilerin kesilmesi ve Siyonist düşmanla ilişkide olan şirket ya da kişilere karşı Arap boykotunun uygulanması, (4) Arap Birliğinin Mısır'daki toplantılarına katılma, (5) Filistin halkını FKÖ'nün temsilde devam etmesi, (6) Mısır

rejimine hiçbir biçimde destek olunmaması, (7) Suriye ve FKÖ'ne ekonomik, mali, siyasal ve askeri yardımda bulunulması, (8) Mısır Arap halkı ve özellikle onun ilerici kesimiyle dayanışmanın sürdürülmesi, (9) Cezayir, Suriye, Libya, Irak, Demokratik Yemen ve FKÖ'den bileşik bir Pan-Arap cephenin oluşturulması, (10) Filistin'in bütünü'nün kurtarılması, Güvenlik Kurulu'nun 242 ve 338 numaralı kararları gibi teslimiyetçi kararların reddi, Filistin halkının bütün haklarının korunmasında ısrar edilmesi, Arap ulusunun bir numaralı dâvâsının Filistin dâvâsı olduğunun yinelenmesi, FKÖ'nün Filistin halkının tek ve meşrû temsilcisi olarak kabulü, (11) Pan-Arap cephesinin herhangi bir üyesine yapılacak saldırının hepsine yapılmış sayılması ve (12) üç ay sonraki Bağdat zirve toplantısına sunmak üzere bir özel komitenin bu cephenin tüzüğünü hazırlaması.

Tripoli zirvesinden sonraki ikinci toplantı Bağdat yerine Cezayir'de yer almış, fakat Sedat'ın yargılanması Irak başkentinde olmuştur. Arap Halkı Kongresinin öngördüğü Savcılar Kurulu Başkan Sedat'ın (1) Mısır Anayasası ve yasaları, (2) Mısır Ulusal Emek Paktı, (3) Arap Cumhuriyetleri Birliği Anayasası ve Tripoli kararları, (4) Arap Birliği Paktı kararları, Boykot Yasası ve Ortak Savunma Andlaşması, (5) Arap Konferansları kararları, (6) Afrika Birliği Örgütü Paktı ve Afrika Zirve Konferansları kararları, (7) İslâm Zirve Konferansı kararları, (8) Birleşmiş Milletler kararları ve (9) Arap halkının tarihi açlarından suçlu olduğu kanısındadır.

Sedat Mısır Anayasasının 79'uncu Maddesi gereğince ettiği yemine göre, Anayasayı, yasaları, halkın çıkarlarını, ulusun bağımsızlığını ve ülke topraklarını korumak zorundadır. Bu görevlerini yerine getirmediği takdirde, Mısır Ceza Yasasının 77'nci Maddesine göre düşmesi gerekir. Savcılar İsrail Mısır ve öteki Arap topraklarını işgâl altında bulundururken, Sedat'ın bu devletle olağan ilişkiler kurmak için girişimlerde bulunmasını ülke çıkarları ve topraklarının korunması ilkelerine aykırı bulmaktadırlar. Onun Ekim 1973 savaşını Mısır ile İsrail arasında yer almış olan en son savaş diye ilân etmesini Mısır halkının haklarının gaspını ve ülke bütünlüğünün parçalanmış durumunu onaylama anlamına kabul etmektedirler.

Sedat Mısır Anayasasının 4'üncü Maddesinde sözü edilen ve ülke ekonomisinin dayandığı sistemi ifade eden ilkedden ayrılarak toprakları yabancı sermayeye açmış, daha sonra gene Anayasanın 59'uncu Maddesinde geçen ve Nâsır'ın başlattığı 23 Temmuz Devriminden geri dönerek halkın sosyalist kazançlarından fedakârlıklarda bulunmuştur. Bu olaylar birlikte ele alındığında, Mısır emperyalizmin

çok-yönlü saldırısına teslim edilmiş demektir. O taktirde, Mısır Anayasasının 85'inci Maddesine göre ortada ihanet suçu vardır ve Mısır Ceza Yasasının Madde 77, B ve D bentlerine göre cezalandırılması gerekir.

18 - 19 Ocak 1977'de hükümet kuvvetlerinin halk üstüne ateş açmasıyla ölen ve yaarlananlar olmuş, ayrıca Kıbrıs'a Mısırlı komandoların baskını sırasında 15 asker de yaşamlarını yitirmişlerdir. Savcılara göre, bu iki olay da Mısır Ceza Yasasının 230, 240 ve 46'ncı Maddelerine girmektedir.

21 Mayıs 1962 tarihli Mısır Ulusal Paktı Filistin'de bir Arap toprağının emperyalizmin elinde bir kırbaç görevi yapan saldırgan ve ırkçı bir gruba verildiğini fakat Arap ulusunun bu teslimiyeti kabul etmediği belirtilmekteydi. Sedat İsrail'e ziyaretiyle bu Paktı da çiğ-nemiş bulunmaktadır.

Sedat Bingazi Bildirisinde Müslüman ve Hıristiyan kutsal emanetlerinin de bulunduğu Arap topraklarını düşmana teslim etmeyeceğine ve düşmanla görüşmelere girişmeyeceğine söz vermiş, bu yöndeki metinlerin altına imza atmıştı. Ayrıca, Arap Cumhuriyetleri Birliği Tüzüğü'nün 7'nci Maddesine göre, barış ve savaş sorunlarında tek başına hareket etmeyip Başkanlar Kurulunun onayını alacağına söz vermişti. Savcılara göre, Sedat bu taahhütlerini bir yana koyarak, düşmanın zorla ele geçirdiği topraklara bu yerleri kurtarmak için değil, onunla uyusmak ve anlaşmak için gitmiştir.

Sedat'ın Siyonist düşmanla bir aracıya gerek görmeden ve doğrudan doğruya temas etmesi, Knesset'te konuşarak İsrail'i tanıdığını belirtmesi, İsrail ile barış yapmak istediğini söylemesi ve bütün bu eylemler içindeyken Araplar adına hareket ettiğini söylemesi Arap Birliğinin Boykot Yasasına aykırıdır. Bu yasa tüm Arap ülkelerince iç hukuklarına da geçirilmiştir. Bu durumda, herhangi bir yurttaşın doğrudan doğruya ya da bir aracıyla İsrail'de oturan kişi ya da örgütlerle temas etmesi yasaktır. Ortak Savunma Andlaşması da ortak düşmana karşı mücadelede Arap birliğini bozacak eylemleri yasaklamaktadır.

1967 Hartum, 1973 Cezayir ve 1974 Rabat Arap Zirve Konferansları Filistin'i zorla işgal etmiş düşmanla görüşmeyi ve uzlaşmayı, onu tanımayı yasaklıyor. Oysa, Sedat İsrail ile bundan böyle savaş yapmayacağını garanti etmekle işgal edilmiş toprakları kurtarmaktan vazgeçmiş olmakta, dâvânın birliği ve bütünlüğünü yadsıyarak kısmi uzlaşılara yanaşmakta, öteki Arapları bu yola teşviki denemekte,

Arap Kudüsü işgâl edilmiş durumunda ziyaret ederek bu işgâli kabul etmekte, Filistinlilerin kendi toprakları üstündeki yetkilerini hiçe saymaktadır.

Afrika Birliği Örgütünün İsrail ile ilişkilerin kesilmesini isteyen bazı kararları vardır. Birçok Afrika ülkesi de bu karara uymuştur. Öte yandan, Mısır Devlet Başkanı Sedat İsrail ile temasa geçerek Afrika ülkelerinin büyük çoğunluğuyla da ters düşmüştür. Aynı Sedat Çad'daki halk hareketlerinin bastırılması için silâh yardımında bulunmakla da Afrika devriminin yer yer karşısına çıkmaya başlamıştır.

Sedat İslâm Zirve Konferanslarının kararlarına da aykırı hareket etmiştir. 1969 Rabat ve 1974 Lâhur Konferansları Kudüs'ün kurtarılmasını öngörmekteydi.

Birleşmiş Milletler'in kararları Filistin'in tümünün kurtarılması yönünde değilse de, 1967'de işgâl edilmiş Arap topraklarının geri verilmelerini öngörmektedir Sedat bu kısıtlı kararlara bile aykırı hareket etmiştir. Öte yandan, 1975'de Cidde'de toplanan İslâm Ülkeleri Dış İşleri Bakanları İsrail'in Birleşmiş Milletler'den çıkarılmasına ilişkin bir karar almışlardı. Bu konferans 11 Mayıs 1949 Genel Kurul kararından geri dönülmesini istiyordu.

Başkan Sedat Arap-İsrail anlaşmazlığını bir sınır sorununa indirgemiş, konunun çoğunlukla psikolojik olduğunu vurgulamış, ve silâhlı mücadele yolunu benimsemediğini ilân etmiştir.

Bu durumda, Başkan Sedat'a yöneltilen suçlar Filistinlileri, Mısırlıları, genel olarak Arapları ilgilendirmek ve uluslararası düzeyde de olmak üzere, dört grupta da ele alınabilir. Savcılar Heyeti Sedat'ın Arap ve Mısır yurttaşlığından çıkarılmasını, yetkilerini kötüye kullandığına karar verilmesini, yurt içindeki ve dışındaki mallarına el konmasını, yurda ihanetle suçlanmasını, bu hareketinden doğan bütün sonuçların ortadan kaldırılmasını, Arapların ulusal çizgisine ve ilerici dünyaya ters düşerek emperyalizme, Siyonizme ve gericiliğe hizmet etmekle suçlanmasını ve insanların temel hakları, bu arada kendi geleceklerini özgürce saptama hakkına karşı gelmekle de suçlu bulunmasını istemektedir.

Bağdat'taki yargılamaya ilişkin olarak yapılan açıklamalarda Sedat'ın yargılanmasıyla onun kişiliğinden çok teslimiyet yoluyla uzlaşma yönteminin yargılanmak istendiği, daha açıkcası, Arap ulusunun içindeki ilerici kanadın gericici düşüncüyü yargılamakta olduğu söylendi. Yargılama daha önceki Tripoli kararlarından ve dev-

rimci meşruluktan güç almaktadır. İçlerinde Başkan Sedat'ın haklarında tutukluluk kararı çıkarttığı ve yurtlarına dönemeyen 34 Mısırlı aydından Abdul Monem Gazali'nin de bulunduğu dokuz kişilik Yargıçlar Heyeti yenilmiş bir düşmanı ya da devrik bir iktidarı değil, hâlâ yönetimde bulunan bir önderi yargılamaktadır. Yargıçlar Heyeti hükümetlerin ve sistemlerin değiştiklerini, ancak bütün yetkilerin son tahlilde ana kaynağı olan halkın gerçek iktidar olması gerektiği noktasından hareket ettiklerini söylemektedir. Mısır Anayasasına göre, Mısır Arap Cumhuriyeti de Arap dünyasının bir parçasıdır. Yargı organının vereceği kararın bir uygulama yerine moral ağırlığı olacaktır. Başkan Sedat'ın kendine ve yabancı ülkelerdeki Mısır Büyükelçilikleri kanalıyla yollanan mektuplarda Mısır Devlet Başkanının Bağdat'ta yer alacak yargılamaya gelmesi istenmiş, Sedat bu çağrıyı yanıtlamamış ve Mısır yasaları gerektirmediği halde, Irak Ceza Yasasının 145-149'uncu Maddeleri gereğince, Bağdat Barosundan Dr. Abdüseddar Dumeyli sanığın savunma avukatı olarak atanmıştır. Savcılar iddialarını okuduktan sonra, savunma avukatı iddiaların doğruluk derecesini incelemek üzere 19 Kasım'a kadar süre istemiş ve yargılamanın ikinci celsesi bu tarihe ertelenmiştir.